

Elektros ir dujų rinkų apžvalga

Kainos ir prognozės / 2023 m. gegužė

ELEKTRA

Vidutinės mėnesio „Nord Pool“ biržos elektros energijos kainos Lietuvos kainų zonoje

16% ↑
nuo praėjusio mėn.

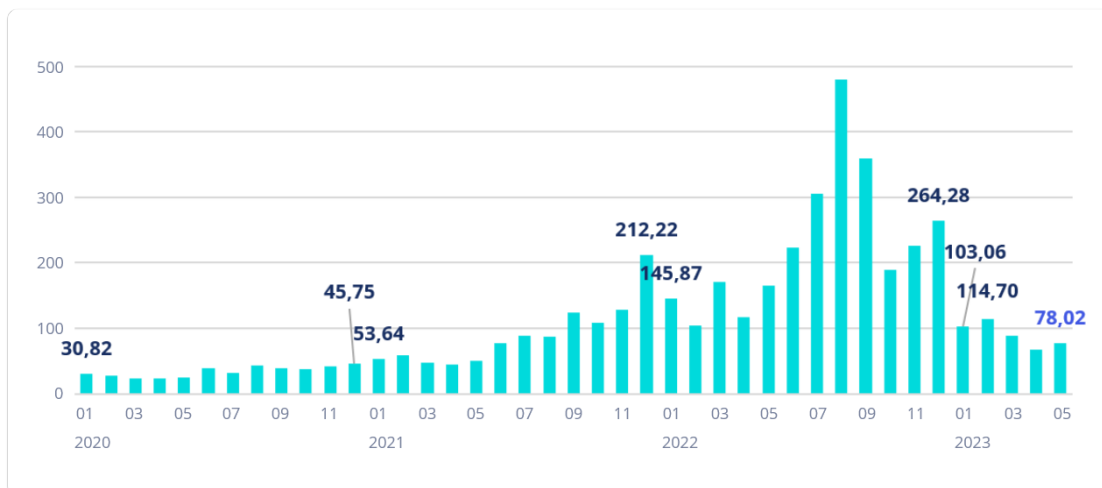
GEGUŽĖ

78,02 Eur / MWh

BALANDIS

67,27 Eur / MWh

Elektros energijos biržos „Nord Pool“ kainai Lietuvos kainų zonoje tiekėjas nedaro įtakos, o kainos pokyčius lemia tokie veiksniai kaip: Europoje ir kitose pasaulio šalyse besiklostančios situacijos, susijusios su energetika, geopolitinė padėtis, permainingos oro sąlygos, elektrinių atjungimai dėl planuoto remonto ar nenumatytų gedimų, besikeičiančios apyvartinių taršos leidimų (ATL) kainos, klientų energijos vartojimo intensyvumas ir pan.

Gegužę **aukščiausia** elektros energijos kaina buvo **126,95 Eur/MWh** (gegužės 24 d.), o **žemiausia** – **31,66 Eur/MWh** (gegužės 21 d.). Kas lėmė tokius kainų šuolius?

Svarbiausi mėnesio įvykiai

Gegužės mėnesį elektros energijos kainą formavę veiksniai:

Sezoniškumas ir pralaidumai

Lietuvoje gegužės mėnesį didmeninės elektros kainos buvo 16 proc. didesnės negu balandį. Dėl sušilusių orų ir išaugusios AEI gamybos, šį mėn. „Nord Pool“ biržoje visose kainų zonose, išskyrus Lietuvą ir Latviją, didmeninė elektros kaina mažėjo 10–20 proc. Toks skirtumas susidarė dėl sezoniškumo. Latvijoje yra gausu hidroelektrinių ir šio tipo energijos rezervų, todėl pasibaigus pavasarinio sniego tirpsmui, elektros gamyba iš hidroelektrinių regione gegužę sumažėjo nuo 1.2 GW iki 0.4 GW. Tai turėjo tiesioginės įtakos kainų padidėjimui ir Lietuvoje. Gegužės mėnesį didesnės kainos Lietuvoje susidarė ir dėl kitų veiksnių: sumažinti elektros energijos pralaidumo iš Estijos į Latviją, o mėnesio viduryje – ir iš Švedijos.

Neigiamos kainos Lietuvoje ir Europoje

Gegužės mėnesį kai kuriomis dienomis visoje Europoje buvo matomos itin žemos elektros kainos. Lietuvoje 28 d. neigiamos kainos laikėsi 8 valandas, o mažiausia didmeninė kaina -10,06 Eur/MWh. Švedijoje, pirmą kartą šalies istorijoje, kelias valandas didmeninė elektros kaina siekė -5 Eur/MWh. Nyderlandų Karalystėje – net -200 Eur/MWh. Prancūzijoje, Vokietijoje ir Belgijoje neigiamos kainos laikėsi atitinkamai 4, 7 ir 14 valandų. Pirėnų pusiasalyje šį mėnesį taip pat buvo fiksuotos neigiamos kainos. Neigiamos kainos susiformavo dėl sumažėjusio elektros vartojimo ir išaugusios AEI (ypač saulės) elektros energijos gamybos. Hidroenergijos elektrinių savininkai Skandinavijos šalyse suinteresuoti išlaikyti gamybą, net ir esant neigiamoms kainoms dėl kilmės garantijų kainų.

Kriterijai kilmės garantijų kainoms

Kilmės garantijas išduodančių įstaigų asociacija (AIB) uždraudė kilmės garantijų eksportą iš Islandijos. Taip siekiama išvengti dvigubo apskaičiavimo. Islandija į bendrą ES rinką pateikė apie 20 iš 862 TWh kilmės garantijų (apie 2,3 proc.). Tačiau tai neturėjo reikšmingos įtakos kilmės garantijų kainoms regione.

Ateities tendencijos

Elektros energijos kainos regione stabilizavosi.

Elektros kainų prognozė

Ateities didmeninės elektros energijos kontraktų kainos indikuoja, kad kainos ateinančiais 2 mėn. išliks panašiam lygyje, o vasaros pabaigoje ir rudens pradžioje gali išaugti apie 20 proc.

TTF gamtinių dujų ateities kontraktų kainos šiuo metu yra žemiausios per pastaruosius dvejus metus – siekia 25 Eur/MWh. Vis tik, „E-world“ konferencijoje Šveicarijos energetikos grupės „Met“ vadovas teigė, jog atsipalaiduoti nederėtų, nes saugyklų pajėgumų gali pritrūkti, jei žiema bus itin šalta. Tokia situacija sukeltų dar vieną energetinę krizę. ES dujų vartojimas iki šiol sumažintas apie 15 proc. Tai geras rezultatas, nes dujotiekiais iš Rusijos atkeliauja mažiau nei 10 proc. visų gamtinių dujų.

Hidroelektrinių indėlis elektros kainai

Ispanijos hidroelektrinių rezervai šiuo metu yra prisipildę 58 proc., lyginant su 41 proc. praeitais metais. Jie beveik pasiekė pastarųjų 5 metų vidurkį (64.5 proc.). Panaši tendencija matoma ir kitose pietų Europos šalyse. Praeitų metų vasaros sausra reikšmingai prisidėjo prie elektros energijos kainų krizės, tad užpildymai leidžia tikėtis, jog šią vasarą bus išvengta didelių kainų šuolių.

Pasikalbėkime
apie galimybes
jūsų verslui!

„Ignitis ON“ elektromobilių
įkrovimo stotelių tinklas plečiasi –
ieškome naujų lokacijų.

✦ ignitis | on

Pasiūlyti lokacija

DUJOS

Gamtinių dujų tiekimo Nyderlandų TTF *front month* indekso [reikšmė](#) ICE biržoje

3,3 % ↓
nuo praėjusio mėn.

GEGUŽĖ

42,53 Eur / MWh

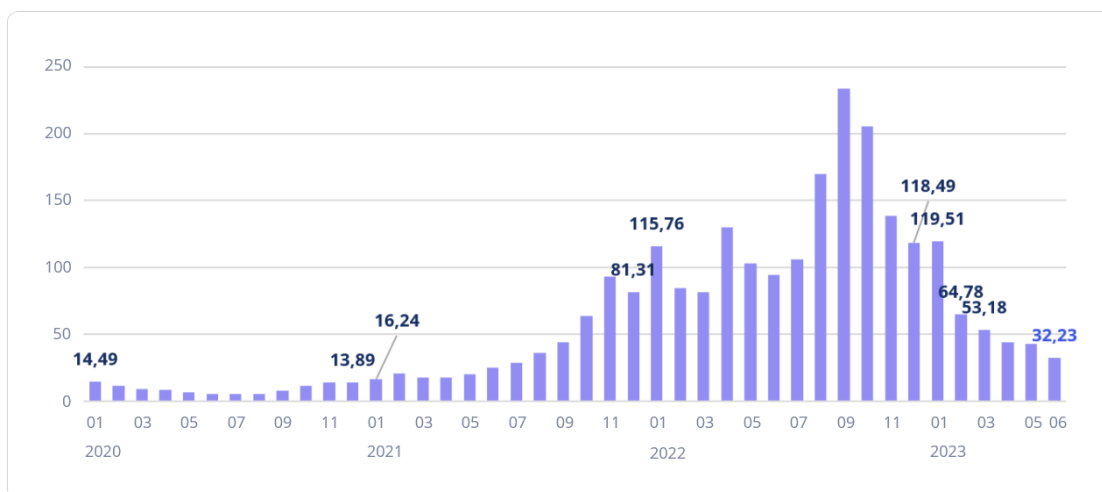
BALANDIS

43,97 Eur / MWh

BIRŽELIS

32,23 Eur / MWh

Dauguma „Ignitis“ verslo klientų gamtines dujas perka vadovaudamiesi gamtinių dujų biržų indeksu: Baltijos šalių BGSi ir Nyderlandų TTF kainomis, susietomis su didmenine rinka. Pastarojo indekso dinamika:

Svarbiausi mėnesio įvykiai

Gegužę gamtinių dujų kainą formavę veiksniai:

Kritęs gamtinių dujų vartojimas

Europos gamtinių dujų rinkoje gegužės mėnesį didmeninės gamtinių dujų kainos pasiekė prieškrizinį lygį – nukrito iki 24–25 Eur/MWh birželio mėnesio tiekimui. Tokį kainų kritimą lėmė keletas veiksnių: didelis dujų srautas į EU požemines gamtinių dujų saugyklas, išaugęs suskystintų gamtinių dujų (SGD) importas bei daugelyje Europos šalių atšilęs oras. ES gamtinių dujų vartojimas vis dar išlieka 10 proc. mažesnis nei pernai, nes Europos pramonė nepasiekė prieškrizinio dujų vartojimo apimčių. Be to, mažesnę gamtinių dujų vartojimą ES šalyse lėmė ir išaugusi AEI energijos gamyba bei Prancūzijoje ir kitose šalyse didėjantys branduoliniai energijos gamybos pajėgumai.

Ankstyvas požeminių gamtinių dujų saugyklų užpildymas

Išaugus SGD importui į Europą, ES požeminių gamtinių dujų saugyklų užpildymas gegužės 28 d. siekė 68,04 proc. – 20 proc. daugiau nei pernai tokiu pat metu. Rinkos analitikai prognozuoja, kad, jeigu bus išlaikomas toks tempas, jau rugpjūčio antroje pusėje gamtinių dujų saugyklų užpildymas gali pasiekti 90 proc. ir daugiau. Šis laikas būtų ženkliai ankstesnis nei lapkričio 1 d. – data iki kurios ES direktyvos reikalauja 90 proc. užpildyti požemines saugyklas. Dėl ankstyvo saugyklų užpildymo ir nukritusio gamtinių dujų vartojimo, jų kaina stipriai krenta. Taip susidaro didelis vasaros ir žiemos kainų skirtumas. Šiuo metu jis siekia apie 15–20 Eur/MWh, lyginant su 2024 m. I ketvirčio TTF ateities sandorių kainomis, kurios ICE biržoje siekia 43-45 Eur/MWh.

SGD poreikio augimas persikels į Aziją

Didmeninėms dujų kainoms Europoje atpigus iki 25 Eur/MWh, Azijos SPOT SGD kainos pakilo aukščiau už Europos dujų kainas. Nuo 2022 m. pradžios iki šių metų gegužės mėnesio Europoje importuojamas SPOT SGD buvo brangesnis nei Azijos, tačiau mėnesio pabaigoje Azijos kainos nekrito taip sparčiai kaip Europoje, kainoms išlaikant apie 3,1–4,8 Eur/MWh premiją Nyderlandų TTF indeksui. Tikėtina, artimiausiu metu Azijos SPOT SGD poreikis augs dėl vasaros metu didesnio dujų poreikio patalpų vėsinimui bei mažesnės SPOT SGD kainos nei šiuo metu Azijos šalių turimų ilgalaikių SGD tiekimo sutarčių, kurios susietos su naftos indeksu. Dėl šių priežasčių rinkos analitikai prognozuoja didesnę SGD krovinių nukreipimą iš Europos į Aziją, ypač Europai sparčiai užpildžius gamtinių dujų saugyklas.

Ateities tendencijos

Dėl mažėjančio gamtinių dujų poreikio bei išaugusios gamtinių dujų pasiūlos situacija rinkoje yra stabili.

Gamtinių dujų kainų prognozė

Gegužės pabaigoje ICE tarpkontinentėje biržoje TTF dujų indeksas liepos mėnesiui siekia apie 25 Eur/MWh. Tikėtina, kad kainos išliks panašiam lygmenyje ir birželį, nes šiuo metu nematoma veiksnų, kurie galėtų išbalansuoti rinką.

INFORMUOJAME

Nuo liepos 1 d, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (VERT) pakoregavo gamtinių dujų tiekimo saugumo papildomą dedamąją prie gamtinių dujų perdavimo kainos – 152,45 Eur/(MWh/parą/metus). Išsamesnė informacija [čia](#).

IGNITIS naujienos

Misija įmanoma – kaip per kelis metus bent keliskart sumažinti gamtinių dujų vartojimą

Pernykštis gamtinių dujų paklausos kritimas Europoje buvo didžiausias istorijoje, o prie jo prisidėjo ir Lietuvos verslas. Priimdamos gamtinių dujų poreikį mažinančius sprendimus, šalies įmonės siekia ne tik sutaupyti bei didinti

konkurencingumą, bet ir prisidėti prie kovos su klimato krize. Viena tokių bendrovių –

„Biovela–Utenos mėsa“, per ketverius metus savo suvartojimą sumažinusi beveik 4 kartus.

[Plačiau](#)

Energetinis efektyvumas versle: dalintis gerąja patirtimi – labai svarbu

Efektyvus energijos vartojimas gali būti suprantamas kaip tam tikrų energijos tausojimo priemonių taikymas verslo ekonominei naudai ir vienas svarbiausių ilgalaikių Lietuvos energetikos strateginių tikslų. Verslas, imdamasis

veiksmų tvarumui skatinti, edukuoja savo darbuotojus apie galimybes prisidėti prie švaresnės planetos kūrimo. Plačiau, kodėl dalintis gerąja patirtimi – labai svarbu, skaitykite straipsnyje.

[Skaityti](#)

„Ignitis grupė“ kelia ambicingesnius Žaliosios gamybos ir emisijų tikslus

Atsinaujinančiai energijai prioritetą teikianti integruota energetikos paslaugų bendrovė „Ignitis grupė“ atnaujintoje strategijoje ir 2023-2026 m. strateginiame plane didina savo ambicijas Žaliosios gamybos plėtroje ir

emisijų mažinime. Paskelbtoje atnaujintoje strategijoje numatoma, kad iki 2030 m. instaliuoti žalieji ir lankstieji pajėgumai sieks 4-5 GW, didžiausią dėmesį sutelkiant į jūrinio vėjo elektrines, sausumos vėjo hibridines elektrines, elektros kaupimą ir konvertavimą (angl. P2X) bei saugojimą.

[Sužinoti daugiau](#)

Trys strategijos: patarė, nuo ko įmonės turėtų pradėti savo energetinio efektyvumo planą

Įmonių, kurios vestų apskaitą ne pagal vieną skaitiklį ir galėtų tiksliai sekti bei koreguoti savo elektros sąnaudas visame veiklos procese kartu ir atskirai, Lietuvoje nėra daug. Kokios priežastys tai lemia – skaitykite straipsnyje.

Nuo ko savo energetinio efektyvumo strategiją pradėti įmonėms

Ar žinojote, kad...

ELEKTRA

- 2022 m. Prancūzijoje biometano gamyba viršijo 10 GWh. Šie rezultatai yra net 40 proc. aukštesni už numatytus energetikos plėtros programoje. Tokiai sparčiai plėtrai tinkamas sąlygas užtikrino palanki reguliacinė aplinka ir paramos mechanizmas. Nuo vasaros numatomas skatinimo tarifas siekia 110–120 Eur/MWh. Biometano pajėgumų vystymui Lietuvoje jau ne kartą buvo skiriamas finansavimas. Balandžio mėnesį Aplinkos ministerija derinimui pateikė projektus, kurie skatins biometano gamybą ar biodujų valymą. Ši priemonė skirta mažinti ŠESD emisijas ir siekti žiedinės ekonomikos tikslų. Iš Klimato kaitos programos jai skirtas 31 mln. Eur. Plačiau skaitykite [čia](#).
- Šį mėnesį vyriausybė pritarė Elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu įstatymo projektui. Jis sudaro teisinę prielaidą sinchronizacijos projektą įgyvendinti lanksčiau ir efektyviau. Numatyta galimybė sinchronizaciją įgyvendinti anksčiau – 2024 m., tačiau pirmiau turi būti įgyvendinti Lietuvos elektros energetikos sistemos saugumą didinantys projektai. Sinchronizavus tinklus bus įgyvendinami projektai, kurie didina energetikos sistemos stabilumą ir užtikrina integraciją su Europos Sąjungos elektros energijos vidaus rinka.
- Kad apsaugotų milijonus migruojančių paukščių, Nyderlandai gegužės mėnesį pirmą kartą sustabdė vėjo jėgaines prie savo krantų. Nuo šio rudens jūrinio vėjo parkai savanoriškai išsijunginės dažniau nei įprastai. Priimti tokį sprendimą paskatino vyriausybės iniciatyva Šiaurės jūroje sukurti saugų paukščių migracijos koridorių. Šiuo metu įmonės savanoriškai nakties metu sumažina vėjo jėgainių pajėgumus apie 1,5 tūkst. MW galios. Ateityje bus svarstoma galimybė energijos gamintojus įpareigoti riboti elektrinių darbą.

DUJOS

- Nepriklausomos energetikos rinkos tyrimų kompanija ICIS prognozuoja, kad nuo 2026 m. SPOT SGD kainos bus žemesnės, nes rinkoje prasidės antra SGD pasiūlos banga. Teigiama, kad, JAV ir Katare pradėjus veikti naujiems SGD terminalams, 2026–2028 m. laikotarpiu pasaulinėje SGD rinkoje nominalūs metiniai SGD gamybos pajėgumai padidės daugiau kaip 121 mln. tonų. Priklausomai nuo to, kiek terminalų bus paleista, 2026 m. SGD perteklius rinkoje gali siekti nuo 15 mln. t iki 50 mln. t, jei SGD paklausa kils 3–4 proc.
- Europos Komisijos (EK) iniciatyva, gegužės mėnesį įvyko pirmasis gamtinių dujų ir SGD įsigijimo konkursas PRISMA platformoje. EK skelbia, kad jo metu net 77 ES energetinės įmonės pareiškė dujų poreikį, siekiantį 11,6 mlrd. m³. Savo ruožtu, 25 tiekėjai pasiūlė įsigyti net 13,4 mlrd. m³ dujų. Šiuo metu įmonės, kurios buvo suvestos pagal savo išreikštą pasiūlos ir paklausos poreikį, yra derybų etape.
- Gegužės 23 d. „Amber Grid“ gamtinių dujų operatoriaus valdyba pritarė dujų perdavimo kainoms 2024 m. Jos kils 7 proc., lyginant su 2023 m. nustatyta vidutine gamtinių dujų perdavimo kaina, siekiančia 1,39 Eur/MWh.
- JAV energetikos departamentas išleido naują reguliavimą, nurodantį, kad SGD eksporto tiekimo licencija naujiems JAV terminalams pakartotinai galės būti pratęsiama tik tuo atveju, jeigu bus įrodyta bent viena iš aplinkybių: pradėtos faktinės terminalo statybos arba force majeure aplinkybės. Šiuo metu JAV veikia septyni SGD eksporto terminalai, tačiau siūloma apie 14 naujų projektų (įskaitant ir skirtus pajėgumų plėtrai). Šis naujas reguliavimas paveiktų pusę planuojamų naujų SGD eksporto terminalų, kurių SGD eksporto licencijos galiojimo terminas greitai baigsis (2024–2026 m.), o statybos dar nepradėtos.
- Balandžio mėnesio viduryje Latvijos bendrovė „Latvijas Gaze“ pasirašė sutartį, pagal kurią savo padalinį UAB „Gasol“ parduoda Estijos įmonei UAB „Eesti Gaas“. Šį sandorį dar turi patvirtinti vyriausybė. „Gasol“ tiekia dujas galutiniams dujų vartotojams, taip pat teikia gamtinių dujų įvedimo paslaugą, turi avarinę tarnybą, prižiūri dujų paskirstymo infrastruktūrą bei matuoja dujų srautą. Estijos bendrovės „Eesti Gaas“ veikia Baltijos šalių ir Suomijos didmeninėje ir mažmeninėje dujų rinkoje. Didžiąją dalį savo dujų tiekimo užsitikrina per Suomijos „Inkoo“ SGD terminalą. Šiuo metu Estijos bendrovė yra vienintelis šio suomiško terminalo naudotojas. HJ 2023 m. II ir III ketvirtį ji įsigijo 7 SGD krovinius.
- Suomijos energetikos institutas teigia, kad pernai didesnė saulės ir vėjo energijos gamyba padėjo sutaupyti net 14 mlrd. m³ gamtinių dujų. Nuo 2021 m. saulės ir vėjo energijos pajėgumai Europoje pakilo 13 proc., iki 625 TWh. Tai sudarė 22 proc. visos Europos elektros generacijos. Tuo tarpu, gamtinės dujos pernai sudarė 20 proc. visos Europos elektros generacijos. 2023 m. I ketvirtį didesnė AEI generacija leido sutaupyti 2,25 mlrd. m³ gamtinių dujų.